

Predmet C-181/19**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98. stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

25. veljače 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

14. veljače 2019.

Tužitelj i druga stranka u žalbenom postupku:

JD

Tuženik i žalitelj:

Jobcenter Krefeld – žalbeno tijelo

Predmet glavnog postupka

Pravo osoba koje u skladu s člankom 10. Uredbe br. 492/2011 imaju pravo boravka u Njemačkoj, na davanja osnovnog osiguranja u skladu sa Sozialgesetzbuchom Zweites Buch – Grundsicherung für Arbeitsuchende (knjiga II. Socijalnog zakonika – Osnovna socijalna zaštita za tražitelje zaposlenja, u daljnjem tekstu: SGB II.)

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje načela jednakog postupanja u skladu s člankom 18. UFEU-a u vezi s člankom 7. i člankom 10., odnosno člankom 4. Uredbe br. 492/2011;

Tumačenje izraza socijalne povlastice u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011;

Tumačenje područja primjene članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38;

Pravna osnova: članak 267. UFEU-a.

Prethodna pitanja

1. Je li isključenje građana Unije koji imaju pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 iz sustava socijalne pomoći u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 u skladu s načelom jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 18. UFEU-a u vezi s člancima 10. i 7. Uredbe br. 492/2011?

(a) Je li socijalna pomoć u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 socijalna povlastica u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011?

(b) Primjenjuju li se ograničenja iz članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 na načelo jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 18. UFEU-a u vezi s člancima 10. i 7. Uredbe br. 492/2011?

2. Je li isključenje građana Unije iz korištenja posebnim nedoprinosnim novčanim davanjima u smislu članka 3. stavka 3. i članka 70. stavka 2. Uredbe br. 883/2004 u skladu s načelom jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 18. UFEU-a u vezi s člankom 4. Uredbe br. 883/2004 ako ti građani imaju pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 te su uključeni u sustav socijalnog osiguranja ili sustav obiteljskih davanja u smislu članka 3. stavka 1. Uredbe br. 883/2004?

Navedeni propisi prava Unije

Članci 7. i 10. Uredbe (EU) br. 492/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o slobodi kretanja radnika u Uniji (SL 2011., L 141, str. 1.) (SL 2011., posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 264.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) 2016/589 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. travnja 2016. (SL 2016., L 107, str. 1.);

Članak 4. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160.);

Članak 4. Direktive 2004/38 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i stavljanju izvan snage direktiva 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158., str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.)

Navedeni nacionalni propisi

Članak 7. i članak 9. Sozialgesetzbucha Zweites Buch – Grundsicherung für Arbeitsuchende (knjiga II. Socijalnog zakonika – Osnovna socijalna zaštita za tražitelje zaposlenja, u daljnjem tekstu: SGB II.);

Članak 2. i članak 3. Gesetza über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (Zakon o slobodnom kretanju građana Unije, u daljnjem tekstu: FreizügG/EU)

Kratki prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj zahtijeva za sebe i obje svoje kćeri rođene 2005. odnosno 2010. (dodatna davanja osnovnog osiguranja u skladu sa SGB-om II. za razdoblje od 8. lipnja do 31. prosinca 2017. (u daljnjem tekstu: sporno razdoblje).
- 2 Tužitelj rođen 1985. poljski je državljanin i bio je u braku s poljskom državljanicom. Bračni par ima zajedničku djecu, kćer rođenu 2005. i kćer rođenu 2010. Od 2012./2013. tužitelj i njegova supruga žive odvojeno. Brak je razveden u siječnju 2019. Krajem 2012./početkom 2013. obitelj se preselila iz Nizozemske u Njemačku. Tužitelj i obje njegove kćeri bili su prijavljeni u gradu E, Njemačka od 10. siječnja 2013. do 31. srpnja 2014. Njegova je supruga u razdoblju od 10. siječnja 2013. do 8. travnja 2016. bila prijavljena u gradu E, Njemačka. Nakon preseljenja u Njemačku, tužiteljeva je supruga do 22. veljače 2016. radila za nizozemskog poslodavca u Nizozemskoj te se zatim tijekom 2016. preselila u Poljsku.
- 3 Od 22. listopada 2014. tužitelj i obje kćeri bili su prijavljeni u gradu Ki, Njemačka. Mlađa se kći 11. prosinca 2014. preselila k svojoj majci. Od 27. veljače 2015. tužitelj i njegova starija kći neprekinuto su prijavljeni na zajedničkoj adresi u gradu K, Njemačka, a od 14. rujna 2015. i mlađa kći.
- 4 Starija je kći od 1. kolovoza 2016. pohađala 4. razred osnovne škole, a od 1. kolovoza 2017. pohađala je 5. razred opće srednje škole kao ustanove za sekundarno obrazovanje. Mlađa kći od 1. kolovoza 2016. bez prekida pohađa osnovnu školu.
- 5 Tužitelj od siječnja 2016. neprekinuto prima doplatak za djecu za mlađu kćer, a za stariju kćer od ožujka 2016. Grad K odobrio je tužitelju davanja za uzdržavanje u skladu s Unterhaltsvorschussgesetzom (Zakon o predujmovima za uzdržavanje, u daljnjem tekstu: UhVorschG) za stariju kćer za razdoblje od 1. listopada 2015. do 28. listopada 2017. te za mlađu kćer neprekinuto za razdoblje od 1. listopada 2015.
- 6 Od 2009. do 2011. tužitelj je bio uobičajeno zaposlen u Nizozemskoj. U razdoblju od 1. siječnja 2013. do 5. ožujka 2015. tužitelj se nije bavio ni uobičajenom ni samostalnom djelatnošću. U razdoblju od 6. ožujka 2015. do 1. rujna 2015. bio je

obvezan plaćati porez i doprinose za socijalno osiguranje kao pomoćni bravar zaposlen u njemačkom poduzeću za ustupanje radnika.

- 7 Od 18. siječnja do 31. listopada 2016. tužitelj je bio obvezan plaćati porez i doprinose za socijalno osiguranje kao radnik u proizvodnji zaposlen na puno radno vrijeme. U razdoblju od 4. listopada do 7. prosinca 2016. tužitelj nije bio radno sposoban. Zbog nesposobnosti za rad u razdoblju od 4. do 29. listopada 2016. od svojeg je poslodavca primao naknadu plaće te je zatim u razdoblju od 30. listopada do 7. prosinca 2016. od zdravstvenog osiguranja primao novčano davanje za slučaj bolesti.
- 8 Tužitelj je od Bundesagentur für Arbeit (Savezna agencija za zapošljavanje, Njemačka) od 23. veljače do 12. travnja 2017. i od 12. lipnja do 23. listopada 2017. primao davanje za nezaposlenost. Od 2. siječnja 2018. tužitelj je uobičajeno zaposlen na puno radno vrijeme.
- 9 U razdoblju od 1. rujna 2016. do 7. lipnja 2017. tužitelj i njegove obje kćeri primali su davanja osnovnog osiguranja u skladu sa SGB-om II. U lipnju 2017. tužitelj je za sebe i obje svoje kćeri zatražio produljenje prava na davanja osnovnog osiguranja. Tuženik je taj zahtjev odbio odlukom od 13. lipnja 2017. Nakon što je tužiteljev prigovor na potonju odluku odbijen odlukom od 27. srpnja 2017., tužitelj je podnio tužbu pred Sozialgerichtom Düsseldorf (Socijalni sud u Düsseldorfu, Njemačka) u kojoj je zahtijevao da se tuženiku naloži da njemu i njegovim dvjema kćerima za sporno razdoblje dodijeli davanja osnovnog osiguranja u skladu sa SGB-om II.
- 10 Sozialgericht Düsseldorf (Socijalni sud u Düsseldorfu) prihvatio je tužbu presudom od 8. svibnja 2018. Tuženik je protiv te presude podnio žalbu sudu koji je uputio zahtjev.

Kratki prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 11 Za tužitelja i obje njegove kćeri tijekom spornog razdoblja bile su ispunjene pretpostavke za ostvarivanje prava na davanja osnovnog osiguranja u skladu s člankom 7. stavkom 1. SGB-a II. U spornom razdoblju posebno im je bila potrebna pomoć u smislu članka 7. stavka 1. prve rečenice točke 3. i članka 9. SGB-a II. jer su njihovi prihodi tijekom tog razdoblja (davanje za nezaposlenost odnosno doplatak za djecu i predujam za uzdržavanje) bili niži od njihovih potreba u smislu SGB-a II.
- 12 Međutim, pravo na davanja tužitelja i obiju njegovih kćeri za sporno razdoblje isključeno je u skladu s člankom 7. stavkom 1. drugom rečenicom točkom 2. podtočkom (c) SGB-a II. Prema toj odredbi strane državljanke i strani državljani koji pravo boravka ostvaruju na temelju članka 10. Uredbe br. 492/2011 nemaju pravo na davanja osnovnog osiguranja.

- 13 Tužiteljve kćeri su tijekom spornog razdoblja imale autonomno pravo boravka, odnosno pravo boravka neovisno o svojim roditeljima koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 (vidjeti presude od 30. lipnja 2016., NA, C-115/15, EU:C:2016:487, od 13. lipnja 2013., Hadj Ahmed, C-45/12, EU:C:2013:390, od 8. svibnja 2013., Alarape i Tijani, C-529/11, EU:C:2013:290, od 14. lipnja 2012., Komisija/Nizozemska, C-542/09, EU:C:2012:346, od 6. rujna 2012., Czop i Punakova, C-147/11 i C-148/11, EU:C:2012:538, kao i od 23. veljače 2010., Ibrahim i Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80 i Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83). Naime, bile su maloljetna djeca radnika (migranta) te su sudjelovale u općem obrazovanju u smislu članka 10. Uredbe br. 492/2011.
- 14 Iz tog je prava boravka obiju kćeri u spornom razdoblju proizlazilo tužiteljevo pravo boravka iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 jer je on imao stvarno skrbništvo nad to dvoje djece (vidjeti sudsku praksu navedenu u točki 13.).
- 15 U spornom razdoblju tužitelj i njegove kćeri, za razliku od razdoblja od 1. rujna 2016. do 7. lipnja 2017. za koje su ostvarili pravo na davanja osnovnog osiguranja, nisu imali pravo boravka na temelju članka 2. i članka 3. FreizügG/EU-a.
- 16 Stoga je u ovom slučaju sporno i relevantno jesu li isključenjem iz prava na davanja predviđenim u članku 7. stavku 1. drugoj rečenici točki 2. podtočki (c) SGB-a II. osoba čije pravo boravka proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 povrijeđene odredbe europskog prava. U nacionalnoj sudskoj praksi sporno je to je li isključenjem iz prava na davanja predviđenim u članku 7. stavku 1. drugoj rečenici točki 2. podtočki (c) SGB-a II. povrijeđeno načelo jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 18. UFEU-a u vezi s člankom 10. i člankom 7. Uredbe br. 492/2011 i u vezi s člankom 4. Uredbe br. 883/2004 te ono nema učinak zbog nadređenosti europskih pravnih pravila.

Prvo pitanje

Pitanje 1.(a)

- 17 Člankom 7. stavkom 1. drugom rečenicom točkom 2. podtočkom (c) SGB-a II. određuje se isključenje građana Unije s pravom boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 iz prava na socijalnu pomoć u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38. U pogledu davanja osnovnog osiguranja prema SGB-u II. riječ je o socijalnoj pomoći u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 i o posebnim nedoprinosnim novčanim davanjima u smislu članka 3. stavka 3. i članka 70. stavka 2. Uredbe br. 883/2004 (presude od 25. veljače 2016., Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, od 15. rujna 2015., Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597 i od 11. studenoga 2014., Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358). Ta su sredstva namijenjena pokrivanju životnih troškova djece i njihovih roditelja.

- 18 Sud koji je uputio zahtjev smatra da su socijalna pomoć u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 i posebna nedoprinosna novčana davanja u smislu članka 3. stavka 3. i članka 70. stavka 2. Uredbe br. 883/2004 kojima se osigurava egzistencija djeteta i roditelja koji je njegov stvarni skrbnik tijekom školovanja ili strukovnog osposobljavanja socijalne povlastice u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011, čak i ako se dodjela socijalne pomoći ne uvjetuje time da dijete pohađa obrazovnu ustanovu. Socijalna pomoć se ne mora posebno odnositi na obrazovanje u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38.

Pitanje 1.(b)

- 19 Ako je u slučaju socijalne pomoći u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 kojom se osigurava egzistencija djeteta i roditelja koji je njegov stvarni skrbnik bez posebnog uvjeta obrazovanja riječ o socijalnim povlasticama iz članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011, sud koji je uputio zahtjev smatra da se odredbom članka 7. stavka 1. druge rečenice točke 2. podtočke (c) SGB-a II. povređuje načelo jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 10. u vezi s člankom 7. Uredbe br. 492/2011 i da stoga ta odredba SGB-a II. nije primjenjiva.
- 20 Prema sudskoj praksi Suda točno je da članak 7. stavak 2. i članak 12. Uredbe br. 1612/68, odredbe koje su prethodile odredbama članka 7. stavka 2. i članka 10. Uredbe br. 492/2011 i koje su im sadržajno jednake, imaju različita područja primjene u pogledu osoba. Međutim, objema se odredbama na isti način utvrđuje opće pravilo prema kojem je svaka država članica u području obrazovanja obvezna prema djeci radnika koji su rezidenti na njezinu državnom području, a koji su državljani druge države članice, osigurati jednako postupanje kao s vlastitim državljanima (presuda od 14. lipnja 2012., Komisija/Nizozemska, C-542/09, EU:C:2012:346). Razlikovanje prema državljanstvu u pogledu korištenja socijalnim povlasticama nije dopušteno. To se odnosi i na uvjete odobrenja i na sve povlastice koje se odobravaju s ciljem olakšavanja sudjelovanja u obrazovanju. Sud dosad u svojoj sudskoj praksi nije razlikovao troškove obrazovanja od troškova života (vidjeti u pogledu novčane pomoći za visokoškolsko obrazovanje presudu od 14. prosinca 2016., Bragança Linares Verruga i dr., C-238/15, EU:C:2016:949). To načelo jednakog postupanja vrijedi i za roditelja koji je skrbnik, a čije pravo boravka proizlazi iz prava boravka njegova djeteta na temelju članka 10 Uredbe br. 492/2011. Pravo boravka postoji neovisno o dostatnim sredstvima jednog roditelja za pokrivanje troškova života, dostatnom zdravstvenom osiguranju ili drugim odredbama kojima se ograničava boravak (presude od 23. veljače 2010., Ibrahim i Secretary of State for the Home Department, C 310/08, EU:C:2010:80 i Teixeira, C 480/08, EU:C:2010:83).
- 21 Isključenje iz prava na davanja u skladu s člankom 7. stavkom 1. drugom rečenicom točkom 2. podtočkom (c) SGB-a II. temelji se na državljanstvu tužitelja – strane državljanke ili strani državljani. Stoga je riječ o neizravnoj diskriminaciji. U nacionalnoj sudskoj praksi sporno je jesu li ograničenja članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 (vidjeti u tom smislu presude od 25. veljače 2016., Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, od 15. rujna 2015., Alimanovic, C-67/14,

EU:C:2015:597 i od 11. studenoga 2014., Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358) izravno ili analogno primjenjiva na građane Unije koji imaju pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 te opravdavaju li isključenje te skupine osoba iz sustava socijalne pomoći u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38.

- 22 Njemački zakonodavac potvrdio je usklađenost članka 7. stavka 1. druge rečenice točke 2. podtočke (c) SGB-a II. s pravom Unije uz obrazloženje da je ta odredba potrebna kako bi se spriječio „gubitak smisla” odredbi Direktive 2004/38. Čini se da se pozvao na uvodnu izjavu 10. te direktive u skladu s kojom je cilj direktive sprečavanje stvaranja prekomjernog tereta za sustav socijalne pomoći države članice primateljice i održavanje financijske ravnoteže sustava socijalne sigurnosti (vidjeti presude od 25. veljače 2016., Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, od 15. rujna 2015., Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597 i od 11. studenoga 2014., Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358). Čini se da njemački zakonodavac pritom pretpostavlja da su ograničenja iz članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 barem analogno primjenjiva kada je u pogledu osoba koje imaju pravo na socijalnu pomoć i pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 riječ o osobama koje se kao nezaposleni građani Unije bez dostatnih sredstava za uzdržavanje i sveobuhvatnog zdravstvenog osiguranja ne mogu pozvati na pravo boravka koje proizlazi iz Direktive 2004/38, odnosno kada se mogu pozvati samo na pravo boravka u svrhu traženja zaposlenja.
- 23 U nacionalnoj sudskoj praksi također se smatra da članak 24. stavak 2. Direktive 2004/38 nije ograničen na područje primjene članka 24. stavka 1. Direktive 2004/38. Člankom 24. stavkom 2. Direktive 2004/38 odstupa se od načela jednakog postupanja predviđenog člankom 18. UFEU-a, koje je u članku 24. stavku 1. Direktive 2004/38 samo konkretizirano (vidjeti presudu od 21. veljače 2013., N, C-46/12, EU:C:2013:97). Stoga se člankom 24. stavkom 2. Direktive 2004/38 predviđa odstupanje od načela jednakog postupanja iz članka 18. UFEU-a u pogledu korištenja sustavom socijalne pomoći u državi članici primateljici, čak i kada građani Unije imaju autonomno pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011. Iz sudske prakse Suda (presude od 25. veljače 2016., Garcia-Nieto, C-299/14, EU:C:2016:114, od 15. rujna 2015., Alimanovic, C-67/14, EU:C:2015:597 i od 11. studenoga 2014., Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358) s dovoljnom jasnoćom proizlazi da Sud primjenu načela nediskriminacije temelji na pravu boravka u skladu s Direktivom 2004/38 te da druga prava boravka ne smatra relevantnima za jednako postupanje prema građanima Unije kao prema državljanima države članice primateljice u pogledu socijalne pomoći. Iz odluke Suda od 15. rujna 2015., Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597) ne može se zaključiti da je područje primjene članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 ograničeno na slučajeve koji su obuhvaćeni samo Direktivom 2004/38. U toj odluci Sud nije uzeo u obzir obiteljske okolnosti, odnosno pravo boravka na temelju članka 10. Uredbe br. 492/2011, koje je nezavisni odvjetnik naveo u svojem mišljenju. Sud može sudu koji je uputio zahtjev pružiti sve elemente tumačenja prava Unije koji potonjem sudu mogu biti od pomoći u rješavanju predmeta koji se pred njim vodi, neovisno o tome je li ih

sud koji je uputio zahtjev izričito spomenuo (vidjeti presudu od 12. srpnja 2018., Banger, C-89/17, EU:2018:570). U presudi Alimanovic Sud je potvrdio da je s pravom Unije usklađeno isključenja iz prava na davanja sustava socijalne pomoći za građane Unije koji imaju pravo boravka samo u svrhu traženja zaposlenja koje proizlazi iz članka 14. stavka 4. točke (b) Direktive 2004/38, a da pritom nije uputio na to da je u pogledu prava boravka tadašnjih tužitelja u skladu s člankom 10. Uredbe br. 492/2011 isključeno opravdanje nejednakog postupanja u pogledu odobravanja određenih socijalnih davanja u skladu s člankom 24. stavkom 2. Direktive 2004/38. Nije razmotrio pravo boravka na temelju članka 10. Uredbe br. 492/2011 koje proizlazi iz činjenice da tužiteljčina djeca pohađaju školu u Njemačkoj.

- 24 Međutim, u nacionalnoj sudskoj praksi također se pozivanjem na razmatranja iz presude od 15. rujna 2015., Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597) zastupa i stajalište da se ograničenjima članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 može opravdati isključenje iz sustava socijalne pomoći osoba čije se pravo boravka utvrđuje prema toj direktivi. Međutim, područjem primjene članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 ne mogu se obuhvatiti osobe koje imaju samostalno pravo boravka u skladu s Uredbom br. 492/2011. Zakonodavac iz članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 ne može zaključiti da se građanima Unije koji imaju pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 mogu uskratiti socijalne povlastice u smislu članka 7. stavka 2. te uredbe, čak i kada je riječ o socijalnoj pomoći u smislu članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38. Ograničenja iz članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 odnose se, na temelju njegova teksta koji glasi „[o]dstupajući od stavka 1.” i njihove povezanosti, na načelo jednakog postupanja iz stavka 1. U njemu se navodi da se to načelo primjenjuju na građane Unije koji imaju pravo boravka „na temelju [te] Direktive”, „[p]odložno specifičnim odredbama koje su izričito predviđene u Ugovoru i sekundarnom pravu”. Stoga se načelom jednakog postupanja u skladu s člankom 24. stavkom 1. prvom rečenicom Direktive 2004/38 i njegovim proširenjem na skupinu osoba u skladu s člankom 24. stavkom 1. drugom rečenicom Direktive 2004/38 pretpostavlja pravo boravka na temelju same te direktive. Na građane Unije koji imaju jedno od prava boravka koja su određena Direktivom 2004/38, a koje je neovisno, izvorno i samostalno, poput prava boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 42/2011, ne primjenjuje se članak 24. stavak 1. prva rečenica Direktive 2004/38.
- 25 Sud koji je uputio zahtjev slaže se s potonjim stajalištem. Na pravo boravka koje proizlazi iz članka 10. Uredbe br. 492/2011 ne primjenjuju se odredbe Direktive 2004/38. Jednom stečeno pravo djece, odnosno roditelja (koji ima pravo skrbništva, odnosno koji je stvarni skrbnik) na obrazovanje i boravak, prema sudskoj praksi Suda postoji neovisno o pretpostavkama dostatnih sredstava i sveobuhvatnog zdravstvenog osiguranja utvrđenih u Direktivi 2004/38 te se primjenjuju autonomno u odnosu na odredbe prava Unije kojima se uređuju pretpostavke za ostvarivanje prava boravka u drugoj državi članici. Sud je iz povijesti nastanka i sadržaja Direktive 2004/38 zaključio da područje primjene članka 12. Uredbe br. 1612/68, čija je sadržajno jednaka odredba prethodila članku 10. Uredbe br. 492/2011, nije trebalo ograničiti Direktivom 2004/38

(presude od 23. veljače 2010., Ibrahim i Secretary of State for the Home Department, C 310/08, EU:C:2010:80 i Teixeira, C 480/08, EU:C:2010:83).

- 26 Sud je također odbio odgovarajuću primjenu ograničenja iz članka 24. stavka 2. Direktive 2004/38 u pogledu novčane pomoći za visokoškolsko obrazovanje na temelju načela jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 7. stavka 2. i članka 10. Uredbe br. 492/2011 (presuda od 14. prosinca 2016., Bragança Linares Verruga i dr., C-238/15, EU:C:2016:949). Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, to vrijedi i za socijalnu pomoć obuhvaćenu člankom 24. stavkom 2. Direktive 2004/38 ako je ona „socijalna povlastica” u smislu članka 7. stavka 2. Uredbe br. 492/2011, čak i kada ta socijalna pomoć nije izričito povezana s obrazovanjem. Europski zakonodavac 2011. pri donošenju Uredbe br. 492/2011 nije smatrao da je potrebno ograničiti načelo jednakog postupanja koje proizlazi iz članka 7. stavka 2. i članka 10. Uredbe br. 492/2011 u usporedbi s prethodnim pravnim uređenjem. Time nije reagirao na odluku Suda iz prethodne godine prema kojoj roditelj s pravom skrbnništva zajedno s djetetom koje se školuje ima pravo boravka koje iz toga proizlazi, čak i ako roditelj nema vlastito pravo boravka na temelju odredbi Direktive 2004/38 (presude od 23. veljače 2010., Ibrahim i Secretary of State for the Home Department, C-310/08, EU:C:2010:80 i Teixeira, C-480/08, EU:C:2010:83).

Drugo pitanje

- 27 Svaki građanin Unije može se u svim situacijama koje ulaze u područje primjene prava Unije *ratione materiae* pozvati na zabranu diskriminacije na temelju državljanstva iz članka 18. UFEU-a. Te situacije uključuju one situacije koje se odnose na ostvarivanje slobode kretanja unutar državnog područja država članica, koja je zajamčena člankom 20. stavkom 2. prvim podstavkom točkom (a) UFEU-a i člankom 21. UFEU-a. Načelo nediskriminacije na temelju državljanstva utvrđuje se u članku 4. Uredbe br. 883/2004 za područje dodjele socijalnih davanja. U skladu s tim člankom, ako tom uredbom nije drukčije predviđeno, osobe na koje se ona primjenjuje imaju ista prava i obveze, u skladu sa zakonodavstvom države članice kao i njezini državljani. Člankom 4. Uredbe br. 883/2004 zabranjuje se svaki oblik nejednakog postupanja na temelju državljanstva i poziva se na jednako postupanje prema građanima Unije sa stranim državljanstvom i prema vlastitim državljanima.
- 28 Uredba br. 883/2004 primjenjuje se na tužitelja osobno i objektivno. On je državljanin Unije (članak 2. stavak 1. Uredbe br. 883/2004) koji kao državljanin države članice (Poljska) boravi u drugoj državi članici (Njemačka). Tijekom spornog razdoblja bio je uključen u sustav obiteljskih davanja u smislu članka 3. stavka 1. točke (j) Uredbe br. 883/2004 na temelju svojeg prava na doplatak za djecu (vidjeti u tom pogledu presudu od 14. lipnja 2016., Komisija/Ujedinjena Kraljevina) i u sustav socijalnog osiguranja za nezaposlenost u smislu članka 3. stavka 1. točke (h) te uredbe zbog primanja davanja za nezaposlenost do 23. listopada 2017.

- 29 Davanja osnovnog osiguranja prema SGB-u II. posebna su nedoprinosna novčana davanja u smislu članka 3. stavka 3. i članka 70. stavka 2. Uredbe br. 883/2004 na koja se primjenjuje načelo jednakog postupanja iz članka 4. te uredbe (presuda od 20. svibnja 2014., Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358).
- 30 Samom Uredbom br. 883/2004 ne predviđa se ograničenje načela jednakosti uređenog člankom 4. te uredbe, na temelju državljanstva. Isključenje iz prava na davanja u skladu s člankom 7. stavkom 1. drugom rečenicom točkom 2. podtočkom (c) SGB-a II. temelji se na tužiteljevu državljanstvu – strane državljanke ili strani državljani. Stoga je riječ o neizravnoj diskriminaciji. Točno je da se dodjela socijalnih davanja ekonomski neaktivnim građanima Unije može uvjetovati zakonitošću njihova boravka (presuda od 14. lipnja 2016., Komisija/Ujedinjena Kraljevina, C-308/14, EU:C:2016:436). Međutim, time se ne utječe na tužiteljevo pravo. On zakonito boravi u Njemačkoj, odnosno na temelju izvedenog prava na boravak iz članka 10. Uredbe br. 492/2011.
- 31 U nacionalnoj sudskoj praksi sporno je to ograničava li se načelo nediskriminacije iz članka 4. Uredbe br. 883/2004 člankom 24. stavkom 2. Direktive 2004/38 ako građanin Unije koji ostvaruje pravo na davanja ima pravo boravka neovisno o Direktivi 2004/38, koje proizlazi iz članka 10 Uredbe br. 492/2011. Ovdje se upućuje na pojašnjenja uz pitanje 1.(b).